

Liikennelaitoksen korjaus- ja huoltotoiminnan käyttöön tarkoitettu 80 MHz:n radiopuhelinjärjestelmä uusittiin katsauskauden aikana.

Radiopuhelimet

Tärkeimpiä sähköasennussuunnittelukohteita olivat ammattikoulun muutoksen sähkötyöt, huoltohallien tasasuuntaajien hankinta, ratatoimistojen sähköasennustyöt Vallilassa, poliklinikan pikapuhelinlaitteiden hankinta sekä Varhan henkilöhakujärjestelmän hankinta ja asennus. Liikennehenkilökunnan linjälähtö- ja linjalatulovalvontaa silmällä pitäen hankittiin Vallilan ja Varhan varikoille sähkötoimisesti valvottavat *pihtihyllyt*.

*Sähköasennukset
ym.*

Automaation kehittämistä varten muodostettiin erillinen projektiorganisaatio, jonka pääkoordinaointi ja sihteeritehtävät hoiti sähkötoimisto. Automaation kehittäminen kohdistuu liikenteen ohjaus- ja valvontajärjestelmän kehittämiseen, varikkojen työnohjausjärjestelmien kehittämiseen sekä henkilökunnan työajan valvonnan ja komennustoiminnan kehittämiseen teknillisiä apuvälineitä kuten radiopuhelimia ja pientietokonetta hyväksi käyttäen.

Automaation kehittäminen

Liikennesuunnittelu

Pitkän aikavälin suunnittelussa keskityttiin linjaston kehittämissuunnitelmien laatimiseen nykytilanteesta lähinnä vuoden 1985 tilanteeseen. Kehittämissuunnitelmat laadittiin kaupunkisuunnitteluviraston kanssa. Tarkoituksena oli tuottaa perustietoa kaupungin toiminta- ja taloussuunnittelun sekä kaavoituksen tarpeisiin.

Linjastot

Nykyhetken järjestelyissä kiinnitettiin erityistä huomiota uusien työpaikka- ja asuntoalueiden joukkoliikenteen hoitamiseen. Kertomusvuonna pyrittiin myös parantamaan poikittaisyhteyksiä mm. lisäämällä liikennettä ja suorittamalla reittitarkistuksia erällä linjoilla.

Poikittaislinjat

Liikennesuunnittelussa käytettävien ATK-menettelmien kehittämiseksi perustettiin tietokeskuksen, liikennelaitoksen sekä muiden liikennesuunnittelusta vastaavien hallintokuntien kanssa erityinen suunnitteluprojekti, jonka työn tuloksena hankittiin tietokeskukseen sen tulevalle laitteistolle soveltuva liikenteensuunnitteluohjelmisto, joka sisältää mm. monipuolisen joukkoliikenteen sijoitteluohjelman.

Liikenteensuunnitteluohjelmisto

Yhteistyö pääkaupunkiseudun kuntien (Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen) kanssa jatkui Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnan (YTV) julkisen liikenteen työryhmän ja sen sihteeristön puitteissa. YTV:n keskeisin tehtävä joukkoliikenteen alalla oli toteuttaa pääkaupunkiseudun joukkoliikennekokeilu. Helsingissä olivat kokeilukohteina joukkoliikenteen kaistat, joukkoliikenteen mukaan ajoitetut liikennevalot, liittymäjärjestelyt sekä pysäköintialueet raitiovaunulinjojen varsille. Liikennelaitoksen edustajat osallistuivat sekä kokeilukohteiden että tutkimusten suunnitteluun ja kokeilun seurantaan.

Suunnitteluyhteistyö

Liikenne

Yhteistariffiliikenteen linja-auto- ja raitiolinjoilla tehtiin kaikkiaan 201.8 milj. matkaa. Tähän sisältyy myös arvioitu siirtomatkojen määrä. Kokonaismatkustajamäärän lisäys ed. vuoteen verrattuna oli n. 3.4 milj.

Yhteistariffiliikenne

Vuoden aikana ajettiin koko yhteistariffiliikenteessä kaikkiaan 52.7 (ed. v. 51.8) milj. ajokilometriä. Matkustajamäärä ajettua kilometriä kohden oli raitioliikenteessä 8.92, liikennelaitoksen autoliikenteessä 3.65 ja yksityisten liikenteenharjoittajien linjoilla 2.15. Koko liikenteen keskimääräinen suhdeluku oli 3.83

**Auto-
liikenne**

Autoliikenteen matkustajamäärä oli

	milj.
– liikennelaitoksen linjoilla	92.8
– yksityisten liikenteenharjoittajien linjoilla	42.4
yhteensä	135.2

Koko autoliikenteen matkustajamäärä kasvoi edellisestä vuodesta 1.1 milj.:lla.

Ajokilometrejä kertyi	milj.km
– liikennelaitoksen autoliikenteessä	25.4
– yksityisillä liikenteenharjoittajilla	19.8
yhteensä	45.2

Lisäys ed. vuoteen verrattuna oli n. 443 000 km.

Liikennelaitoksen autolinjoilla oli kertomusvuoden alussa aikataulunmukaisessa liikenteessä 465 autovuoroa ja kesällä keskimäärin 380 vuoroa. Syysliikenteessä vuoromäärä jouduttiin henkilökuntapulan vuoksi supistamaan 460 vuoroon. Autolinjoilla jouduttiin vuoden aikana tekemään lukuisia ajoreittimuutoksia.

**Raitio-
liikenne**

Raitioliikenteen matkojen kokonaismäärä oli 66.6 milj. eli n. 2.2 milj. matkaa ja n. 3.5 % suurempi kuin edellisenä vuonna.

Ajokilometrejä kertyi kaikkiaan n. 7.46 milj.km eli n. 355 000 km ja n. 4.5 % vähemmän kuin ed. vuonna. Aikataulun mukaisesta liikenteestä jäi vuoden aikana ajamatta n. 290 000 (ed. v. 238 000) km. Ajokilometrimäärän supistaminen johtui pääasiallisesti kalustomuutoksista. Liikenteeseen tuli lisää 12 nivelvaunua linjoille 4 ja 10, minkä lisäksi suoritettiin joitakin liikenteen uudelleen järjestelyjä, jotka supistivat osaltaan kokonaiskilometrimäärää.

Raitiovaunuja oli liikenteessä ruuhka-aikoina seuraavasti:

- vuoden alussa 115 moottorivaunua ja 64 perävaunua
- kesällä 98 moottorivaunua ja 38 perävaunua
- vuoden lopussa 113 moottorivaunua ja 47 perävaunua.

Kertomusvuoden aikana ei raitioliikenteessä tehty linjamuutoksia.

**Korkea-
saaren
liikenne**

Moottorilautta »Korkeasaari–Högholmen» liikennöi aikana 1.5–29.9. aikataulun mukaisia vuoroja 2 476 ja ruuhka-aikana 131 ylimääräistä vuoroa eli yhteensä 2 607 vuoroa. Lisäksi yksityinen liikennöitsijä liikennöi samalla reitillä liikennelaitoksen tilauksesta aluksillaan M/S Standard II ja M/S Terhi yht. 406 edestakaista vuoroa. Matkojen kokonaismäärä (meno ja paluu laskettu eri matkoiksi) oli 652 736, joista 188 983 matkaa tehtiin lastenlipuilla. Edelliseen vuoteen verrattuna matkojen määrä väheni 27 %, mikä johtui Mustikkamaan ja Korkeasaaren välisen sillan valmistumisesta.

**Suomen-
linnan
liikenne**

Suomenlinnan Liikenne Oy hoiti liikenteen »Suomenlinna–Sveaborg» nimisellä moottorilautallaan. Helsingin kaupunki omisti yhtiön 800 osakkeesta 399 kpl. Em. alus suoritti kaikkiaan 6 107 vuoroa ja sen ollessa telakalla huhti- ja lokakuussa hoiti liikenteen M/S Korkeasaari ajaen yhteensä 748 vuoroa. Kesälomien aikana liikennöi yksityinen liikennöitsijä Suomenlinnan Liikenne Oyn tilauksesta yhteensä 445 vuoroa. Matkoja myytiin yhteensä 460 455, josta lastenlippuja oli 43 058.

Liikennelaitoksen hallinnassa ja julkisen vesiliikenteen käytössä olevilla kaupungin venelaitureilla suoritettiin useita käyttöturvallisuuden vaatimia pienehköjä korjauksia. Mustikkamaan ja Pohjoisrannan taksivenelaiturit peruskorjattiin. *Muu vesiliikenne*

Vesiliikennetoimisto lakkautettiin 1.4. erillisenä toimistona ja liitettiin jaoksena liikennetoimistoon. *Vesiliikennetoimisto*

Liikennekalusto

Linja-autojen kokonaismäärä väheni, sillä uusia autoja vastaanotettiin 30 ja käytöstä poistettiin 42. Tilausliikenteeseen tarkoitettuja matkailuautoja hankittiin yksi, joten niitä oli vuoden lopussa kolme. Laitoksella oli lisäksi kaksi vuokrattua linja-autoa. *Linja-autot*

Uusia nivelraitiovaunuja vastaanotettiin vuoden aikana 18, joten niitä oli vuoden päättyessä 25. Täten voitiin poistaa 20 moottorivaunua ja 15 perävaunua. *Raitiovaunut*

Johdinautoliikenne lopetettiin kesäkuussa toistaiseksi ja vanhoista johdinautoista poistettiin neljä sekä jätettiin seitsemän parempikuntoista johdinautoa rekisteröimättömänä. *Johdinautot*

Liikennekalusto kertomusvuoden lopussa:

	kpl
Dieselinja-autoja	630
Johdinautoja	7
Raitiovaunuja:	
– moottorivaunuja, 6-aks.	25
– moottorivaunuja, 4-aks.	110
– moottorivaunuja, 2-aks.	30
– perävaunuja, 4-aks.	30
– perävaunuja, 2-aks.	29
Aluksia:	
– moottorilautta »Korkeasaari–Högholmen»	1

Liikennekaluston kunnossapito

Linja-autojen huolto ja korjaus tapahtui Koskelan, Ruskeasuon ja Vartiokylän varikoilla sekä Ruskeasuon korjaamolla. Kaikki varikot olivat myös kesäkauden täydessä toiminnassa. Edellisenä vuotena Koskelassa käyttöönotettua vuoroparijärjestelmää laajennettiin. Se otettiin käyttöön myös Varhassa ja Ruhassa. *Linja-autojen huolto*

Katsastustoiminnan uudelleenjärjestely sekä Hakuninmaan uuden katsastusaseman käyttöönotto aiheuttivat sen, että syyskatsastukset jouduttiin suorittamaan em. katsastusasemalla entisestä käytännöstä poiketen. Autojen kuljettaminen Hakuninmaalle aiheutti lisäkustannuksia ja toiminta sitoi entistä enemmän autokantaa ja henkilökuntaa. *Katsastukset*

Uuden linja-autovarikon suunnittelutyöt aloitettiin ja sitä varten käynnistettiin nykyisillä varikoilla kokeilutoiminta. Sen avulla pyritään selvittämään ja uudelleensuunnittelemaan aikaisemmasta menettelytavasta poikkeava huolto-ohjelma paremman käyttöprosentin aikaansaamiseksi.

Raitiovaunujen huolto- ja korjaustoiminta tapahtui Koskelan, Töölön ja Vallilan varikoilla sekä Töölön ja Vallilan raitiovaunukorjaamoilla. Vallilassa siirrettiin osa korjaustoiminnasta uuteen entisestä hallista rakennettuun korjaamoon. Korjaustoiminnan tehostamiseksi hankittiin uusia koneita ja kuljetuslaitteita. Töölön korjaamolla otettiin käyttöön uusi osien pesula. Nivelvaunujen *Raitiovaunujen huolto*

tarkastukset, koeajot, koulutus- ja huoltojärjestelyt sitoivat osan työvoimasta. 2-akselisia vaunuja romutettiin sitä mukaa kuin uusia vaunuja saatiin liikenteeseen. Johdinautoliikenteen lopussa 14.6. lopetettiin myös vaunujen korjaus- ja huoltotoiminta ja henkilökunta siirrettiin muihin tehtäviin.

Energian kulutus

Sähkö- energia

Liikennelaitoksen sähköenergian kulutus oli seuraava (milj. kWh):

Vuosi	Raitio- liikenne	Varikot	Vaihde- lämm.	Muu kulutus	Yht.
1970	23.9	5.9	0.9	0.5	31.2
1971	22.6	6.1	0.8	0.6	30.1
1972	21.2	6.1	0.7	0.7	28.7
1973	21.5	6.1	0.7	0.8	29.1
1974	21.8	5.4	0.7	0.7	28.6

Diesel- öljy

Dieselöljyn kulutus:

	milj. litraa		milj. litraa
1970	9.9	1973	11.2
1971	10.7	1974	11.5
1972	11.0		

Lämmitys energia

Liikennelaitoksen varikoiden lämmitysenergian kulutus oli kertomusvuonna 37 (ed. v. 46) milj. kilowattikuntia (kWh).

Radat ja väylät

Raitiovau- liikenteen tehosta- minen

Raitiovaunuliikenteen tehostamissuunnitelmia jatkettiin. Valmistuneessa raportissa pyrittiin arvioimaan raitioliikenteen tehostamisen tulevaisuudessa tuottama hyöty.

Läntisen Brahenkadun ja Etelärannan liikennejärjestelyjen yhteydessä suoritettiin tarpeelliset ratasuunnittelutyöt, jolloin raitiovaunut saivat omat kaistansa. Edellisten lisäksi raitiovaunut saivat omat kaistansa Runeberginkadulla välillä Töölöntori—Mannerheimintie, Unioninkadulla välillä Liisankatu—Siltavuorenranta sekä Viipurinkadulla välillä Savonkatu—Karjalankatu. Oman raitiovaunukaistan varaamisesta Aleksanterinkadulla välillä Fabianinkatu—Mannerheimintie sekä Sturenkadulla välillä Aleksis Kiven katu—Mäkelänkatu tehtiin päätökset. Toteutettujen ja päätösten mukaisten omien kaistojen osuus rataverkostosta oli 60 %.

Suoritetuista liikennejärjestelyistä mainittakoon Läntisen Brahenkadun ja Etelärannan ratamuutokset. Muita huomattavia ratatöitä olivat kiskotustyöt Hämeentiellä, Runeberginkadulla sekä Mannerheimintiellä.

Linja-auto- liikenteen tehosta- minen

Linja-autoille varattiin omat kaistat ruuhka-aikoina Kaisaniemen- ja Unioninkadulla välillä Pitkäsilta—Puutarhakatu molempiin suuntiin sekä välillä Puutarhakatu—Rautatienranta ajosuunnassa keskustaan. Pääkaupunkiseudun joukkoliikennekokeilun johdosta Siltasaarenkadun ja Hämeentien linja-autokaistat välillä Pitkäsilta—Mäkelänkadun alku otettiin käyttöön arkisin klo 7—18 molemmissa ajosuunnissa. Pitkäsilta varattiin ruuhka-aikoina joukkoliikenteelle. Linja-autokaistat varattiin ruuhka-aikoina myös Mäkelänkadulla välillä Hämeentie—Tuusulantien alku.